

informeret samtykke til behandling m.v. Ved mindreårige forstås børn og unge under 18 år.

Unge under 18 år har i vidt omfang, afhængig af deres udvikling og sygdommens karakter, fuld forståelse for behandlingssituationer. Dette bør der i patientretten tages højde for. Man kunne vælge blot som hidtil at fastslå, at unge under 18 år skal inddrages i beslutningsprocessen om behandling i det omfang, deres udvikling og sygdommens karakter begrundet dette. Det anses imidlertid for mere rimeligt at fastlægge de unges rettigheder mere præcist i loven ved at indføre en 15-års-grænse. Denne aldersgrænse kendes også fra anden lovgivning, f.eks. fra bistandslovens §§ 33-35 (med virkning fra 1. juli 1998 §§ 38-40 i lov om social service), hvorefter en ung, der er fyldt 15 år, sammen med forældremyndighedens indehaver skal give samtykke til iværksættelse af undersøgelse af samt anbringelse af den unge uden for hjemmet. Efter § 20 i lov om forældremyndighed og samvær kan en ung, der er fyldt 15 år, selv ophæve arbejdsaftaler og påtage sig arbejde af lignende art, medmindre andet bestemmes af forældremyndighedens indehaver.

Efter lovforslaget vil den unge, der er fyldt 15 år, som hovedregel selv afgive informerret samtykke til behandling m.v. Da den pågældende stadig som mindreårig er under forældremyndighed, skal indehaveren af forældremyndigheden have den samme information som den unge. Endvidere skal forældremyndighedsindehaveren inddrages i den mindreåriges stillingtagen. Det betyder, at sundhedspersonen også skal forhøre sig om forældrenes opfattelse af behandlingsbehov og ønsker. Reglen tager således sigte på, at behandlingssituationen skal drøftes mellem alle tre parter, typisk med det formål at få en fælles enighed om behandlingsønsker m.v. Det gælder i enkeltstående behandlingssituationer, men også for sygdomme, hvor behandlingsindsatsen strækker sig over længere perioder, f.eks. ved sukkersyge eller kræft hos den unge.

I de formentlig få tilfælde, hvor der er uenighed mellem den unge og forældrene, er kompetencen til at bestemme lagt endeligt hos den 15-17 årige unge.

Det betyder, at den unge får et personligt ansvar for den behandling, den unge samtykker i, ligesom den unge vil kunne afvise et eventuelt urimeligt pres fra forældremyndighedsindehaveren i behandlingssituationen. Den unge vil tilmed, eventuelt sammen med sundhedspersonen, kunne kræve, at forældremyndighedsindehaveren ikke får adgang til den unges sygestue.

Reelt vil det også være illusorisk ikke at overlade selvbestemmelsesretten i de nævnte tilfælde til den unge selv, da den unge i disse tilfælde typisk også fy-

sisk vil kunne modsætte sig en behandling, hvis vedkommende ikke ønsker denne.

For børn og unge under 15 år følges de almindelige regler i lov om forældremyndighed og samvær, jf. beskrivelsen ovenfor af §§ 1-2 i denne lov. Herefter er det forældremyndighedens indehaver, der giver informerret samtykke på barnets vegne. Børn og unge, der er tilstrækkeligt modne til at tage stilling til behandlingen m.v., skal ligeledes indvilge i behandlingen. Børn og unge skal i det hele taget inddrages mest muligt i beslutningsprocessen vedrørende deres forhold, alt afpasset efter deres modenhed og situationen i øvrigt, jf. den generelle bestemmelse herom i lovforslagets § 11.

Situationen for børn og unge under 15 år adskiller sig i praksis ikke meget fra situationen, hvor de er 15 - 17 år. Kun i tilfælde af uenighed mellem forældre og barn har aldersgrænsen betydning: Forældremyndighedsindehaveren har den endelige kompetence, når barnet er under 15 år, dog forudsat, at børn og unge-udvalget, jf. nedenfor, ikke inddrages.

Det bemærkes, at § 19 i forældremyndighedsloven medfører, at den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden, har ret til efter anmodning at få orientering om barnets forhold fra skolen, børneinstitutionen samt social- og sundhedsvæsenet. Hvor der i dette lovforslag omtales, at forældremyndighedsindehaver har ret til information om barnets helbredsforhold m.v., skal det samtidig forstås således, at den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden, har ovennævnte ret til orientering.

Bestemmelsen i stk. 2 åbner mulighed for at fravige regler i stk. 1, hvis den mindreårige, der er fyldt 15 år, efter en individuel vurdering skønnes ikke at være i stand til at forstå konsekvenserne af sin stillingtagen. I så fald er det forældremyndighedens indehaver, der giver informerret samtykke på den unges vegne.

Den sociale lovgivning indeholder regler, der finder anvendelse i de tilfælde, hvor forældremyndighedens indehaver ikke varetager barnets tarv i relation til lægelige undersøgelser og behandling. Efter bistandslovens § 35 b (med virkning fra 1. juli 1998 § 44 i lov om social service) kan børn og unge-udvalget træffe beslutning om at gennemføre undersøgelser og behandling, hvis forældremyndighedsindehaveren undlader at lade et barn eller en ung undersøge eller behandle for en livstruende sygdom eller en sygdom, der udsætter barnet eller den unge for varig og betydelig invaliditet. Efter bistandslovens § 124 a (med virkning fra 1. juli 1998 § 58 i lov om social service) har barnet eller den unge ret til at blive hørt.

Inden for specifikke områder af sundhedsretten gælder særlige regler for mindreåriges selv- og medbestemmelsesret. Sådanne lovregulerede undtagelser